

ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΤΗΣ 22 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1926

ΠΡΟΕΔΡΙΑ Φ. ΝΕΓΡΗ

ΣΥΝΤΑΞΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗΣ

Ἀνατιθεμένης εἰς τὸν κ. Γ. Χατζιδάκιν τῆς συντάξεως Γραμματικῆς διὰ τὰ Δημοτικὰ Σχολεῖα, ἧς ἡ εἰσαγωγή ἔσται ὑποχρεωτικὴ κατὰ τὸ νέον πρόγραμμα τοῦ Ὑπουργείου ἀπὸ τοῦ προσεχοῦς σχολικοῦ ἔτους, ὀρίζεται ὑπὸ τοῦ Προεδρείου ἐπιτροπῇ ἐκ τῶν κ. κ. Κ. Ἀμάντου, Θ. Βορέα, Ι. Καλιτσουνάκη καὶ Σ. Μενάρδου, ὅπως ἀπὸ κοινοῦ μετὰ τοῦ συντάξαντος διεξέλθῃ τὸ χειρόγραφον τῆς Γραμματικῆς καὶ ἐκθέσῃ εἰς τὴν Ἀκαδημίαν τὴν ἐπ' αὐτῆς γνώμην της.

ΤΟ ΙΣΤΟΡΙΚΟΝ ΛΕΞΙΚΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

Μετ' ἀνταλλαγὴν διαφόρων γνώμων περὶ τῆς ἐνάρξεως τῆς ἐκτυπώσεως τοῦ Α' Τόμου τοῦ λεξικοῦ διὰ τῆς πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον δωρεᾶς 245.000 δραχμῶν τοῦ κ. Ε. Μπενάκη, διαβιβάζεται ἡ περαιτέρω σχετικὴ ἐνέργεια εἰς τὴν Τάξιν τῶν Γραμμάτων καὶ Καλῶν Τεχνῶν.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΙΣ

Γίνονται αἱ ἐξῆς ἀνακοινώσεις μελῶν :

Γ. ΧΑΤΖΙΔΑΚΙ : *Περὶ τοῦ ῥήματος ξέρω.**

Ρ. ΝΙΚΟΛΑΪΔΟΥ : *Ἡ ἐπὶ τὸ μνῆκόν σύστημα ἐπίδρασις τοῦ λαβυρίνθου.**

Κ. Α. ΚΤΕΝΑ : *Οἱ χαρακτηριστῆρες τῆς ἐκρήξεως τοῦ ἡφαιστείου τῶν Καμένων.**

Μετ' αὐτάς δὲ αἱ ἐξῆς ἀνακοινώσεις μὴ μελῶν :

Η. Γ. ΜΑΡΙΟΔΟΠΟΥΛΟΥ : *Περὶ τῶν ἐν Ἑλλάδι ἀντικυκλωνικῶν βροχῶν, ὑποβληθεῖσα ὑπὸ τοῦ κ. Δ. Αἰγινήτου.**

Κ. ΔΟΣΙΟΥ : *Περὶ τῆς καταστάσεως τῶν ἀερίων ἐν τῷ γεννᾶσθαι, ὑποβληθεῖσα ὑπὸ τοῦ κ. Κ. Ζέγγελη.**

Ι. ΓΑΖΟΠΟΥΛΟΥ : *Συμβολὴ εἰς τὴν ἔρευναν τῶν ἀντιδράσεων πρὸς διάκρισιν τοῦ Πινερίου ἀπὸ τοῦ Νοπινερίου, ὑποβληθεῖσα ὑπὸ τοῦ κ. Α. Βουρνάζου.*

Θ. ΒΑΡΡΟΠΟΥΛΟΥ : *Περὶ τῶν ἐξαιρετικῶν συνδυασμῶν τῶν ἀκεραίων συναρτήσεων τοῦ κ. Montel, ὑποβληθεῖσα ὑπὸ τοῦ κ. Γ. Ρεμούνδου.**

ΣΗΜΕΙΩΣΙΣ. Αἱ δημοσιευόμεναι ἀνακοινώσεις σημειοῦνται διὰ *

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΡΗΜΑΤΟΣ “ΞΕΡΩ,,

ΥΠΟ Γ. Ν. ΧΑΤΖΙΔΑΚΙ

Τὸ ῥῆμα τοῦτο γράφουν τινὲς ἐπ’ ἐσχάτων διὰ τοῦ *αι*, *ξαίρω*, παράγοντες αὐτὸ ἐκ τοῦ *ἐξαίρω*. Ὁ προτείνας τὴν ἐτυμολογίαν ταύτην ἐσκέφθη πάντως, ὅτι ὅπως τὸ *παίρω* παράγεται ὁμολογουμένως ἐκ τοῦ *ἐπ-αῖρω*, οὕτω καὶ τὸ *ξέρω* ἐκ τοῦ *ἐξ-αῖρω*. Ἀλλὰ τὸ συμπέρασμα τοῦτο δὲν εἶναι ἀληθές, διότι ἀντίκειται εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς γλώσσης ἡμῶν. Ὁ μελετῶν δηλονότι τὴν ἐν τῇ ἱστορίᾳ ἐξέλιξιν τῆς ὀλης Ἑλληνικῆς γλώσσης ὅπως πρέπει, ὀφείλει νὰ μὴ ἐξετάζῃ τὰ γλωσσικὰ φαινόμενα μεμονωμένα, καθ’ ἐν χωριστά, ἀλλ’ ἔχων πάντα, εἰ δὲ μὴ τοῦλάχιστον ὡς πλεῖστα πρὸ ὀφθαλμῶν, νὰ ἐξετάζῃ καὶ ἀποφαίνεται περὶ αὐτῶν. Ὁ οὕτως ἐξετάζων μανθάνει πρῶτον ὅτι ἐκ τῶν ἀρχαίων ῥημάτων ἀλλὰ μὲν ἀπώλοντο ὡς ἀπλᾶ, καὶ σήμερον λέγονται μόνον τὰ σύνθετα ἐξ αὐτῶν. (Τὸ φαινόμενον τοῦτο συνέβαιεν, ὡς γνωστόν, ἀνεκαθεν, διὸ οὐ μόνον οἱ Ἀττικοὶ ἔλεγον ῥήματά τινα μόνον σύνθετα, ἄτινα παρ’ Ὀμήρῳ ἀπαντῶσι καὶ ὡς ἀπλᾶ, λ. χ. *ἔζω*, *θνήσκω*, *οἶρω*, *εἶδω* κτ., ἀνθ’ ὧν οἱ Ἀθηναῖοι καθίζω, ἀποθνήσκω, ἀνοίγω, καθεύδω μετεχειρίζοντο, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὁ Ὀμηρὸς ἤξεύρει μόνον τὸ σύνθετον *ἐπειρω* ἐκ τῆς *ἐπι-εῖρω*, ὅπως ἐν τῇ γλώσσῃ τῶν Ἰνδῶν λέγεται *ejati*· πρὸλ. καὶ *πιέζω* ἤδη παρ’ Ὀμήρῳ ἐκ τοῦ *ἐπι + sed-jw = ἔζω*, οὐ τὸ μέσον *ἔζομαι* πασίγνωστον). Δεύτερον ὅτι ἀλλὰ ἐσώθησαν ἐν τῇ νέᾳ γλώσσῃ μόνον ὡς ἀπλᾶ, οὐχὶ δὲ καὶ τὰ ἐξ αὐτῶν σύνθετα, λ. χ. αὐτὸ τὸ *εἰμί*, τὸ *πλέω* κλπ. Καὶ τρίτον ὅτι ἀλλων πλείστων ἐσώθησαν ὀλίγα τινα ἐκ τῶν πολλῶν συνθέτων· οὕτω λ. χ. τὸ ῥῆμα *ἔχω*, ὃ πάλαι συνετίθετο μετὰ πασῶν ἀνεξαίρετως τῶν προθέσεων, σήμερον δὲ μόνον μετ’ ὀλίγων, οὕτω μόνον τὸ *ἀπέχω*, *ἐξέχω*, *κατέχω* καὶ *προσέχω*, γινώσκονται ἐν τῇ δημοτικῇ, τῇ λαλουμένῃ ὑπὸ τῶν πολλῶν καὶ ἀπαιδευτῶν γλώσσῃ, τὸ δὲ *ἀμπέχω*, *ἀνέχω*, *ἀντέχω*, *διέχω*, *εἰσέχω*, *ἐπέχω*, *ἐπέχω*, *μετέχω*, *παρέχω*, *περιέχω*, *προέχω*, *συνέχω*, *ὑπερέχω* *ὑπέχω*, καθὼς καὶ τὰ σύνθετα μετὰ δύο προθέσεων, *προσανέχω*, *προσανέχω*, *διακατέχω*, *συμμετέχω* κλπ. ἀγνοοῦνται ἐν τῇ γλώσσῃ ταύτῃ. Τὸ *ἔρχομαι* ἐλέγετο ὑπὸ τῶν ἀρχαίων ἐν συνθέσει μετὰ τῶν προθέσεων ἀνά, ἀπό, διά, ἐξ, ἐπί, κατά, μετά, παρὰ, περὶ, πρὸς, πρό, σύν, ὑπό, σήμερον δὲ σχεδὸν μόνον τὸ *παράρχεται*, *ξανάρχεται*, φέρονται ἐν τῷ λόγῳ τῶν πολλῶν. Ὅμοιά τινα παρατηροῦνται καὶ περὶ τοῦ *αῖρω*, ἣτι ἐλέγετο *ἀναίρω*, *ἀνταίρω*, *ἀπαίρω*, *διαίρω*, *ἐπαίρω*, *ἐξαίρω*, *μεταίρω*, *περιαίρω*, *προαίρω*, *προσαίρω*, *ὑπεραίρω*, *ὑπαίρω*, σήμερον δὲ ἐκ τούτων μόνον τὸ *ἐπαίρω* - *παίρω* γινώσκεται. Τοῦ *λέγω* μόνον τὸ *διαλέγω* λέγεται ἐν τῇ λαλουμένῃ, τὸ δὲ *ἀναλέγω* (διαλεκτικῶς λέγεται τὸ μέσον τούτου *ἀναλέγομαι*), *ἀπολέγω*, *ἐκλέγω*, *ἐπιλέγω*, *καταλέγω*, *συλλέγω*, *παραλέγω*, *προλέγω*. οὐχί. Ἐκ τοῦ *καλῶ* ὁμοίως γινώ-

σκεται τὸ ἐγκαλῶ, παρακαλῶ καὶ προσκαλῶ, τὸ δὲ ἀνά-, ἀντί-, ἀπό, εἰς-, ἐκ-, ἐπί-, κατά-, μετά-, πρό-, συγκαλῶ, οὐχί. Πρὸβλ. ἔτι ἀρκεῖ, διαρκεῖ, ἀλλ' οὐχὶ καὶ ἀνταρκῶ, ἀπαρκῶ, ἐξαρκῶ, ἐπαρκῶ, καταρκῶ, προσαρκῶ· ὁμοίως γίγνομαι, ἀπογίγνομαι, καταγίνομαι, ἀλλ' οὐχὶ καὶ διαγίνομαι, ἐγγίγνομαι, ἐκγίγνομαι, μεταγίνομαι, παρά-, περί-, πρό-, πρὸς-, συγγίνομαι· γελῶ, ἀναγελῶ, ἀλλ' οὐχὶ καὶ διαγελῶ, ἐγγελῶ, ἐπί-, κατά-, προσγελῶ κλπ. Τὸ αὐτὸ ῥητέον καὶ ἐπὶ ἄλλων πολλῶν ῥημάτων ἢ μᾶλλον περὶ πάντων. Καὶ τοῦτο φαίνεται λίαν φυσικόν. Οἱ ἀρχαῖοι ἄνθρωποι πολιτισμένοι, ἀνεπτυγμένοι ἐφρόντιζον νὰ περιγράψουν καὶ παριστοῦν τὰς ἐννοίας τῶν πραγμάτων μετὰ τῶν διαφόρων ἀποχρώσεων αὐτῶν ὅσον ἠδύνατο ἀκριβῶς, ἐντεῦθεν συνθέτον τὰ ῥήματα μετὰ τῶν διαφόρων προθέσεων, δι' ὧν ἐζωγραφεῖτο ὡς εἶπεν ἡ ἐννοια. Καθ' ὃν ἄρα τρόπον διέστελλον τὰς ἐννοίας τοῦ ζητεῖν καὶ αἰτεῖν καὶ τοῦ ἀπαιτεῖν καὶ ἐπαιτεῖν κλπ., οὕτω διέστελλον διὰ τῆς γλώσσης ἀκριβῶς καὶ τὰς ἐννοίας τοῦ πλέω καὶ ἀποπλέω, καταπλέω, ἐκπλέω κλπ. Οἱ δὲ μεταγενέστεροι καὶ οἱ μετ' αὐτοῦς ἀμαθέστεροι καταστάντες ἕνεκα τῆς πολιτικῆς, τῆς οἰκονομικῆς καὶ ἄλλης αὐτῶν καταστάσεως, ἤρχοντο εἰς τὴν ἀδρομερῆ ἐκφρασιν τῶν ἐννοιῶν καὶ δὴ μετεχειρίζοντο ὡς τὰ πολλὰ τὰ ἀπλᾶ, τὰ ἀδρομερέστερον, τὰ γενικώτερον ἐκφράζοντα μόνην τὴν γενικὴν ἐννοιαν, περὶ δὲ ἀκριβορρημοσύνης, περὶ γραφικωτέρας παραστάσεως οὐδεμία φροντίς.

Ἐκ τῶν εἰρημένων βλέπει ἕκαστος ὅτι ἡ ὑπαρξίς σήμερον ῥήματός τινος συνθέτου μετὰ τινος προθέσεως, λ. χ. τῆς ἐπί, πρὸ κλπ., προσέχω, ἐπαίρω κλπ. δὲν ἀρκεῖ νὰ πείσῃ ὅτι τὸ ῥήμα τοῦτο ἐσώθη μέχρι σήμερον ἐν χρήσει καὶ μετ' ἄλλης τινὸς προθέσεως σύνθετον, λ. χ. τὸ ἀπέχω, κατέχω, ἐξέχω, προσέχω δὲν πείθει περὶ τοῦ προέχω, μετέχω, ὑπέχω κλπ. καὶ δὴ καὶ τὸ ἐπαίρω - παίρω δὲν ἀρκεῖ νὰ πείσῃ περὶ τῆς διασώσεως καὶ χρήσεως τοῦ ἐξάιρω. Πρὸς ἀπόδειξιν τούτου ἀπαιτοῦνται ἄλλα μαρτύρια, ἤτοι χρήσις αὐτοῦ παρὰ τοῖς προγενεστέροις συγγραφεύσιν. Ἄλλ' οὗτοι διδάσκουσιν ἡμᾶς ὅτι τὸ ῥήμα ξέρω ἀντὶ τοῦ ξεύρω, δὲν ἦτο ἐν χρήσει πρὸ τοῦ 1600 μ. Χ., διότι πάντα τὰ κείμενα τῶν μεσαιωνικῶν καὶ νεωτέρων χρόνων πρὸ τοῦ χρόνου τούτου παρέχουν μόνον τὸ ξεύρω, οὐχὶ δὲ τὸ ξέρω ἢ τὸ ἐξάιρω. Μόνον δὲ ἀπὸ τοῦ χρόνου τούτου ἀρχεται ἡ ἐναλλάξ χρήσις τοῦ τε ξεύρω καὶ τοῦ ξέρω· πρὸβλ. Διδαχῆς Σολωμ. 128 ἐξεύρω, 140 ξεύρεις· Γλυκᾶ 121 καὶ 285 ἐξεύρω, Πρόδρομ. (Hesseling - Pernot) Δ' 167 ἐκ τὰ ξεύρεις, Γ' 65 ἐξεύρεις (ἢ ἡξεύρεις)· Ῥοδ. Ἄσμ. ΔΒ' ἔξευρα (Legr. II σ. 74), νὰ ξεύρης, ΛΘ' 7, ΜΣΤ' 5 ἐγὼ ξεύρω, ΝΘ' ἔξευρε· Σταφίδα Ἰατροσοφ. σελ. 8 (Legr. II) ἡξεύρεις· Πηματ. κόρης καὶ νέου στ. 52 (Legr. σ. 63) ξεύρεις, στ. 180 ξεύρετε· Carmina Graeca med. aevi Wagner σ. 3 στ. 35 ἡξεύρεις· Ἀλεξίου Κομνηνοῦ ποίημα παραινέτ. 167, 172, 177 ἡξεύρεις (ἐν στ. 177 κεῖται καὶ τὸ ξέρεις, ἀλλὰ κατ' ἄλλο χειρόγραφον ξεύρεις)· Θανατ.

‘Ρόδου (έτους 1500) 170 ἡξεύρω, 243 ἐγὼ ξεύρω, 262 ἡξεύρει, 470 ἡξεύρομεν, 471 ξεύρεις· Σκλάβου Συμφορὰ στ. 25 ἡξεύρω· Σαχλήκη 40 ἡξευρε. ‘Ομοίως γράφει καὶ ὁ Κύπριος Μαχαιραῶς ξεύρομεν. Καὶ οὐ μόνον οὗτοι ἀεὶ οὕτως, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ Καινῇ Διαθήκῃ τὸ ῥῆμα ἐξαίρω ἀναγινώσκεται παρὰ μόνῳ τῷ Παύλῳ· ἀλλ’ οὗτος, ὡς γνωστόν, εἶχε διδαχθῆ εἰς τὰς ‘Ελληνικὰς σχολὰς τῆς Ταρσοῦ καὶ ἠπίστατο ἀρκούντως καλῶς καὶ τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν, διὸ καὶ μνημονεύει χωρὶά ‘Ελλήνων συγγραφέων· διὰ τοῦτο δὲν εἶναι ἀξιόπιστος μάρτυς προκειμένου περὶ τῆς τότε ἀληθοῦς ὑπὸ τῶν τότε ‘Ελλήνων λαλουμένης γλώσσης, ἥς συνέχεια εἶναι προφανῶς ἡ γλῶσσα τῶν κατόπιν ‘Ελλήνων. Οἱ δὲ ἄλλοι Εὐαγγελισταὶ καὶ ἰδίᾳ ὁ Ματθαῖος, ὁ Μᾶρκος καὶ Ἰωάννης, οἵτινες ἡξεύρουν μόνον τὴν τότε ἐν χρήσει ‘Ελλην. γλῶσσαν, ἀγνοοῦν τὸ σύνθετον τοῦτο· ὁμοίως ἀγνοοῦν τοῦτο καὶ οἱ μεταγενέστεροι καὶ μεσαιωνικοὶ συγγραφεῖς οἱ μεταχειριζόμενοι τὴν τότε σύγχρονον γλῶσσαν, διὰ τοῦτο οὔτε ὁ Μαλάλας, ὁ Θεοφάνης, τὸ Χρονικὸν Πασχάλιον, ὁ Πορφυρογέννητος κλπ. οὔτε ὁ Herwerden οὔτε ὁ Σοφοκλῆς, οὔτε φυσικὰ ὁ Ducange μνημονεύουν αὐτὸ εἰς τὰ λεξικά των. Δῆλον ἄρα ὅτι τὸ σύνθετον τοῦτο ῥῆμα ἐξαίρω ἐνωρὶς λίαν, ἤδη π. X., ἀπρηχαιώθη καὶ δὲν ἠδύνατο νὰ ἐμφανισθῆ ἐκ νέου κατὰ τὸν ΙΖ’ αἰῶνα μ. X. καὶ νὰ δώσῃ ἡμῖν τὸ ξαίρω. Ἡ ἱστορικὴ ἄρα παρακολούθησις τοῦτου φαίνεται συνηγοροῦσα ὑπὲρ τῆς ὑπάρξεως μόνον τοῦ ἐξεύρω, ἡξεύρω, ἐξ οὗ, ὡς φαίνεται, προήλθε τὸ ξέρω. Ἐπειτα ἀπορεῖ τις, διατί δὲν λέγεται ξαίρων ὅπως λέγεται παίρων; Ἡμεῖς βλέπομεν ὅτι τὰ ἀρχαῖα ῥήματα εἰς -ίρω, -ερω, καθ’ ὅσον σφύζονται, μετεσχηματίσθησαν εἰς -ερων· πρβλ. ἐγείρω - γέρονω, δέρω - δέρονω, ἐπαίρω - παίρωνω, σπείρω - σπέρονω, φέρω - φέρονω κτ., ἀλλ’ ὅμως ἀεὶ ξέρω οὐχὶ ξέρονω. Καὶ διατί δὲν ἐσώθη ὁ ἀόριστος τοῦ δῆθεν ἐξαίρω τοῦτου, ὁ ἐξῆρα, ὅπως ὁ τοῦ ἐπαίρω-παίρωνω λέγεται πάντοτε ἐπῆρα;

Λοιπὸν ἀφοῦ κατὰ ταῦτα τὸ νέον ῥῆμα ξέρω δὲν δύναται νὰ ἀνάγηται εἰς τὸ ἐξαίρω, ἀνάγκη νὰ ζητηθῆ πῶς παρήχθη ἐκ τοῦ παλαιότερον λεγομένου, καθ’ ᾧ μαρτυροῦν τὰ γραπτὰ τῆς γλώσσης ἡμῶν μνημεῖα, ξεύρω. Ὁμαλῆ καὶ συνήθης δὲν εἶναι βεβαίως ἡ ἀπώλεια τοῦ φθόγγου β, ξεύρω - ξέρω. Κατ’ ἐμὴν γνώμην ἡ ἀποβολὴ αὕτη ἐγένετο κατ’ ἀνομοίωσιν. Καθ’ ὃν δῆλα δὴ τρόπον ἐλέχθη φροαρία-φατρία, *φροατήρη (ἐκ τοῦ φράω) - φρατήρη, καφτάνι-καφτανιάρης - Καφραντιάρης, νὰ μιλήσης - νὰ μιλήης κλπ., περὶ ὧν ἐν τῇ Γεν. Γλωσσολ. σελ. 75 ἐγένετο ὁ προσήκων λόγος, οὕτως καὶ ἐν φράσεσιν, ὡς -τί ξεύρεις βρὲ σύ; προήλθε κατ’ ἀνομοίωσιν τὸ -τί ξέρεις βρὲ σύ;

Ἄλλ’ ἂν κατὰ τὰ εἰρημένα τὸ ξέρω ἀνάγηται ἀναγκαιῶς εἰς τὸ ἐξεύρω, ἡξεύρω, ἐρωτᾶται, πῶς ὁ ἀόριστος ἐξεῦρον ἐτράπη εἰς τὸν ἐνεστώτα ἐξεύρω; Πιθανὸν φαίνεται ὅτι ὁ ζητήσας νὰ ἐρμηνεύσῃ τὸ ξέρω ἐκ τοῦ ἐξ-αἶρω ἕνεκα τῆς δυσκολίας ταύτης ἐνόμισεν, ὅτι ἠδύνατο νὰ ἐρμηνεύσῃ τὸν ἕνα τύπον, ξέρω, ἐκ τοῦ ἐξ-αἶρω, περὶ δὲ τοῦ ἄλλου ξεύρω ἢ δὲν ἐσκέφθη τὸ παράπαν, ἢ ἐπίστευσεν ὅτι παρήχθη

κατά τινα τρόπον οίονδῆποτε ἐκ τοῦ ξέρου δι' ἀναπτύξεως τοῦ φθόγγου -β. Ἄλλ' εἰς τὴν ἐπιστήμην εἶναι σήμερον γνωστὸν ὅτι τὸ πάλαι ἐκ τῆς αὐτῆς ῥίζης ἐσχηματίζοντο ἐνεστωτικά ῥήματα οὐχὶ ἐνὸς μόνον τύπου, ἀλλὰ δύο ἢ καὶ περισσοτέρων καὶ δὴ καὶ ἀνάλογοι παρατατικοί. Ἐγίνετο δὲ τοῦτο ἢ διὰ τῆς μεταπτωτικῆς ποικιλίας τῆς ῥίζης ἢ διὰ τῆς χρήσεως διαφόρων ἐπιθημάτων (ἢ ὡς ἐπεκράτησε νὰ λέγηται παρ' ἡμῖν, παραγωγικῶν καταλήξεων) ἢ διὰ διπλασιασμοῦ ἢ διὰ ἐπιθημάτων καὶ διὰ διπλασιασμοῦ συγχρόνως· πρβλ. στείχω καὶ σίχῳ, τρέπω, τρέχω, στρέφω καὶ Δωρ. τράπω, τράχω, στράφω, ὁμοίως grebu Λιβ. καὶ γράφω¹, Ἑλλην. φεύγω καὶ Λατ. *fugio*, τέμω Ὀμηρ. καὶ τάμνω, ὅθεν κατὰ συμφυρμὸν τέμνω, στο ἀντι *staiο καὶ sisto, ἴσταμι, γνῶσκω ἐν Ἡπειρῷ καὶ gnosco Λατ. κττ.

Παρὰ τοὺς διττοὺς τούτους ἐνεστώτας ἀντεστοίχουν, ὡς εἰκός, διττοὶ παρατατικοί, ἔστειχον καὶ ἔστικον, ἔτρεχον καὶ ἔτραχον, *ἔτροεφον καὶ ἔτροαφον, ἔτεμον καὶ ἔταμον ἔτεμνον, ἴστην καὶ ἔστην, ἐγίγνωσκον καὶ ἔγνων καὶ οὕτω καθ' ἑξῆς. Τὴν κοινὴν καταγωγὴν αὐτῶν ἐμφαίνει καὶ ἡ ἐναλλαγὴ τῶν θεματικῶν φωνηέντων ε/ο, ἔτεμον, ἐτέμομεν, ἔτεμες, ἔτεμε, ἐτέμετε κλπ., ἐναλλαγὴ ἰδιάζουσα εἰς μόνους τοὺς ἐνεστώτας καὶ παρατατικούς τῶν εἰς -ω ῥημάτων. Κατὰ ταῦτα δῆλον, ὅτι ἀμφότεροι οἱ τύποι εἶναι ὡς πρὸς τὴν γένεσιν παρατατικοὶ ῥημάτων διαφόρου τύπου, κατέστησαν δὲ καὶ καθίστανται πάντοτε παρ' ἡμῖν διάφοροι τὴν σημασίαν κατὰ μικρόν, τοῦτο μὲν καθ' ὅσον τὸ ἕτερον θέμα τὸ λεγόμενον τοῦ ἐνεστώτος ἐπηυξάνετο ἢ ἐπαυξάνεται διὰ τινος παραγωγικῆς καταλήξεως ἢ διὰ διπλασιασμοῦ ἢ καὶ διὰ τῶν δύο ὁμοῦ, τὸ δὲ τοῦ ἄλλου τοῦ λεγομένου ἀορίστου ἢ ἐκφέρεται ἀνευ τούτων ἢ καὶ μεταπτωτικῶς ἐξασθενοῦται, τοῦτο δὲ καθ' ὅσον ἄλλος τις τύπος ὑπείσέρχεται καὶ ἀναλαμβάνει τὴν τοῦ ἀορίστου χρῆσιν καὶ σημασίαν. Διὰ τὴν κοινὴν καταγωγὴν ταύτην εὐκόλως μεταπίπτει τὸ θέμα τοῦ ἐνὸς χρόνου ἐκ τούτων εἰς τὸ τοῦ ἄλλου· οὕτω λ. χ. πρῶτον λέγεται ὑπὸ τοῦ Ὀμήρου ἐνεστώς τέμω καὶ παρατατικός ἔτεμον, ἔζομαι (K 378) καὶ παρατατικός ἐζόμεν, παρὰ δὲ τοῖς Ἀττικαῖς, ἐπειδὴ ἐσχηματίσθη ἐνεστώς τέμνω καὶ παρατατικός ἔτεμνον, ὁ πρότερον παρατατικός ἔτεμον μετετέθη ὡς εἰπεῖν εἰς τὴν θέσιν τοῦ ἀορίστου. Ὅμοίως μετετέθη ὁ ἐζόμεν εἰς ἀορίστον (διὸ καὶ ὑπὸ τοῦ Αἰσχύλου συνήφθη μετὰ τοῦ ὅπως, ὅπως τάχιστα καθέζεσθε, ἐν ἣ χρήσει, ὡς γνωστὸν, μόνος ὁ ἀορίστος ἐγχωρεῖ), καθ' ὅσον ἐπεκράτησεν ἄλλος ἐνεστώς καθίζω, -ομαι, κάθημαι. Ἐν τῇ ἀρχαίᾳ γλῶσσῃ ἐλέγετο, ὑπάγω - ὑπήγον - ὑπήγαγον, φέρω - ἔφερον - ἤνεγκον, ἐν δὲ τῇ νέᾳ πηγαίνω - ἐπήγαινα - ἐπήγα, φέρω - ἔφερα - ἔφερα· ἐπειτα ἐν τῇ ἀρχαίᾳ ἐλέγετο ὑπισχνούμαι - ὑπισχνούμην - ὑπεσχόμεν, ἐν δὲ τῇ νέᾳ ὑπείσελθόντος τοῦ ἀορίστου ὑπεσχέθην εἰς τὸ σύστημα ἐλέχθη ὑπόσχομαι - ὑπεσχόμεν - ὑπεσχέθην, ἤτοι

¹ Τὴν ὑπαρξιν τοῦ -ε ἐν τῷ θεματι τούτῳ πιστοῦσι τὰ ἡτεροειωμένα γρόφος, σύγροφος, γρόμματα κλπ., ὧν τὸ -ο ἐκ τοῦ -ε ἐρμηνεύεται κατὰ τὰ λεχθέντα ἐν ΑΑ, Α σελ. 62 κ.έξ.

ἐν μὲν τῷ ὑπάγω καὶ φέρω ἐγένετο ὁ παρατατικός ἀόριστος, ἐν δὲ τῷ ὑπισχνούμαι ἐμφανισθέντος νέου ἀορίστου (ὑπεσχέθην) ὁ ἀόριστος ὑπεσχόμην ἐγένετο παρατατικός καὶ ἐκ τούτου νέος ἐνεστῶς ὑπόσχομαι ὁμοίως ἐγένετο ὁ Ὀμηρικός ἀόριστος ἔκλυον (ὅθεν καὶ κλύθι ὅπως στήθι), παρατατικός ἔκλυον καὶ ἐντεῦθεν ἐνεστῶς κλύω (ὁ ἔτραπον ἦτο ἀόριστος παρὰ τοῖς Ἀττικοῖς, διότι ὁ ἐνεστῶς ἐλέγετο τρέπω καὶ ὁ παρατατικός ἔτρεπον, παρὰ δὲ τοῖς Δωρ. ἦτο παρατατικός, διότι παρ' αὐτοῖς ἐσχηματίσθη ἐξ αὐτοῦ νέος ἐνεστῶς τράπω). Ὀμοίως ἦτο ἄλλοτε ὁ ἔγραφον ἀόριστος, διότι ὑπῆρχε καὶ ἐνεστῶς ὅστις ἐλέγετο *γράφω καὶ παρατατικός *ἔγραφον, ἀλλ' ἀφοῦ ἐγένετο νέος ἀόριστος ἔγραψα, τὸ ἔγραφον ἔλαβε δύναμιν παρατατικοῦ καὶ δὴ ἐσχηματίσθη νέος ἐνεστῶς γράφω. Οἱ ἀόριστοι ἐγενόμεν, ἔπειτον (=ἔπεσον) εἶναι μορφολογικῶς ὁμοίωτα πρὸς τὸ ἔνεμον, ἐνεμόμην, ἔμενον κλπ., ἀλλ' ἐπειδὴ παρ' αὐτοῖς ὑπῆρξαν ἐνεστῶτες γίγνομαι, πίπτω, καὶ παρατατικοὶ ἐγγιγνόμην, ἔπιπτον, ἀπὸ παρατατικῶν μετέστησαν εἰς ἀορίστους. Κατὰ ταῦτα δῆλον, ὅτι οἱ τύποι οὗτοι, οἵτινες κατ' ἀλήθειαν πάντες εἶναι παρατατικοὶ ῥημάτων διαφόρων ἐνεστωτικῶν τύπων, συνήθως μεταβάλλονται εἰς ἀλλήλους, ὅταν ὁ ἐνεστῶς ὀλίγον μεταβληθῇ ἢ νέος ἀόριστος ἐμφανισθῇ (ἔγραψα, ὑπεσχέθην) καὶ ὅτι ὁμοιον πρὸς ταῦτα εἶναι καὶ τὸ ἡμέτερον ἐξεύρω. Ἐπειδὴ δῆλα δὴ οἱ ἀόριστοι ἔμαθα, ἐγνώρισα ἐδήλουν τὴν ἔννοιαν τοῦ ἀπαξ, τοῦ ἀορίστου, ὁ πρότερον ἀόριστος ἐξεύρον ἔλαβε σημασίαν παρατατικοῦ (ὅπως ὁ ὑπεσχόμην) καὶ ἐντεῦθεν ἐσχηματίσθη ἐνεστῶς ἐξεύρω, καὶ οὐδεμία ἀνάγκη ζητήσεως ἄλλου ἐτύμου αὐτοῦ.

Η ΕΠΙ ΤΟ ΜΥΪΚΟΝ ΣΥΣΤΗΜΑ ΕΠΙΔΡΑΣΙΣ ΤΟΥ ΛΑΒΥΡΙΝΘΟΥ¹

ΥΠΟ Ρ. ΝΙΚΟΛΑΪΔΟΥ

Ἐν τῷ ἔσω ὠτί ὑπάρχουσι τρεῖς ὀστέϊνοι ἡμικύκλιοι σωλῆνες, οἵτινες κεῖνται ἐν τρισὶ καθέτοις ἀλλήλοις ἐπιπέδοις τοῦ χώρου.

Οἱ ὀστέϊνοι δὲ οὔτοι ἡμικύκλιοι σωλῆνες ἐμπεριέχουσιν ἐν ἑαυτοῖς τοὺς ἡμικυκλίους σωλῆνας τοῦ ὑμενώδους λαβυρίνθου, ὅστις ἀποτελεῖται ἐξ αὐτῶν τε καὶ ἐκ τῶν δύο κυστείδιων, τοῦ σφαιρικοῦ καὶ τοῦ ἔλλειπτικοῦ, ἐκ καὶ τοῦ κοχλιακοῦ σωλῆνος. Πάντα ταῦτα κεῖνται ἐν τοῖς ἀντιστοιχοῦσι μέρεσι τοῦ ὀστέϊνου λαβυρίνθου καὶ συνιστῶνται ἐκ τοῦ ἐκ συνδετικοῦ ἴστοῦ τοιχώματος, ὅπερ ὑπαλείφεται ἔνδοθεν ὑπὸ πλακώδους ἐπιθηλίου. Ἐν τοῖς περὶ ὧν δ' ὁ λόγος σωλῆνην ὑπάρχει ὁ ἔσω λέμφος.

Οἱ ἡμικύκλιοι σωλῆνες εἶναι περιφερικὰ αἰσθητήρια ὄργανα, ἅτινα χρησιμεύουσιν

¹ R. NICOLAIDES. — Der Einfluss des Labyrinthes auf die Muskeln.